

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
A kézdívásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok, és egyesületek, melyeknek tagjai egyenként előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felölös szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelytől) intézendők.
Kiadó hivatal: K-Vásárhelytől az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová hirdetőnyelvények s előfizetési pénzek küldendők.

Aratás mindenfelé.

Budapest, 1895. júl. hó.

Peng a sarló, hullnak a rendek mindenfelé... magasan áll a juliusi nap s veti, tűzeli sugaraikat azokra a munkásokra, akiket a hajnaiszó oda int a hullámzó, érett vetések elé.

Az ország különböző vidékeiről jött jelentések szerint a termés általában nem csak kielégítőnek, de határozottan kitünőnek mondható.

A földesurak azonban nem tartják kitünőnek, de még kielégítőnek sem a bért, amit egész évi fáradságos munka után a termés által nyernek. Valóban ijesztő az a szomorú jelenség, hogy innan-onnan leáldoz annak a rég híres gazdavilágnak minden reménysége az iránt, hogy egykor még visszanyeri annak a földnek az értékét, amely a szabad vám-behozatalok, hiányos közgazdasági rendszer, szervezatlenség által hovatovább értéktelenné válik.

A gazdavilágnak az állam iránti kötelezettsége napról-napra óriási mérvben fokozódik, a drágaság nagy mindenfelé, minden ágba, a gabona ára tíz év alatt felére esökkent, míg a munkásoknak folytonosan Amerikába vándorlása miatt beállott eselédhiány a munkabért két any-

nyira csavarta fel. A gabona még egyszerűszer olcsóbb, a munka még egyszer drágább, míg a gazdák termékei feldolgozott állapotban csodálatosképpen emelkedett értékűek. Ez a pusztító tény! Veszedelemes tény a gazdavilágra.

Az iparos, a kereskedő, a hivatalnok osztály változatlan halad a kor igényeivel.

S ha akadályoztatnék, egy-egy hatalmas szervezkedéssel helyreüti tekintélyét.

A gazdák azonban egy változatlan gépmunkát végezhetnek. Ennek az árát valamikor megfizették; — ma, ha így marad, egy iszonyu bukás elé néznek s velük egy tekintélyes irányadó társadalmi kaszt, a középosztály bukik.

A gazdákkal nem törődik senki, érdekeiknek nincs igaz harczoza a parlamentben, nekik nincs szervezetük, náluk hiányzik az összetartás, a mely ma már felébredt az egy érdekekkel bíró legalsóbb munkás néposztály között is. Nekik, ha nem országosan, de megyéenként, kerületenként kellene csatlakozni s központot alakítani, mely folytonosan érdekeik mellett agitáljon. Csak így képezhetnének szilárd védőfalat ama veszedelemes áramlat ellen, mely ellenük fellépett.

Magyarország mindenkor fontos földművelő állam volt, biztos jövőjét nem a millenniumi parádé, nem a valuta rendszer, nem politikai pártárványok, hanem a föld értéki tekintélyének megszerzése, helyreállítása biztosítja. A parlamentben időnként csiszolt beszédben egy-egy „honatya” megemlíti a gazdák bajait s ezzel aztán vége minden további intézkedésnek.

Ennek nem más a tanulsága, mint az, hogy a parlamentben hibázik az az elem, mely leginkább volna hivatva hatalmas testületté kifejlődve megadni az ország irányát, — hibázik a gazda, a földbirtokos osztály. Fiskálisok helyett gazdák kellenének, hecsezprovokátorok helyett az állam érdekeinek igazi osztályosai.

Azért ajánlatos, hogy ők szervezkedjenek; ajánlatos, hogy a választó-polgárok gazdákat érdekesítsenek bizalmukra, a mely hatalmas testületet alkotva, orvosolni fogja elnyomott gazdasági viszonyainkat, amely leghatározottabban biztosít még egy ezredéves tekintélyes fennállást Magyarországnak, a mely küzd, hogy legyen reményünk bő termésre azt mondani: van termés elég, nem hiába küzdöttünk! Ez a gazdák kötelessége, ez joga a mostani veszélyes áramlatokkal szemben.

Gelsei Biró Zoltán.

TÁRGZA.

Iskolai élményeimből.

Irta: L.

Az 50-es években gondoskodott a bécsi atyáskodó kormány arról, hogy a megtévedt, de Isten (és a muszka) segítségével ismét a jó útra visszatért szerencsétlen magyarok ifjú nemzedéke kapjon a muzsák templomába becsületes, jó érzelmű (gutgesinnt) vezetőket, kik a sok évi hűséges hódolat alatt kipróbált buzgósággal ügyeljenek arra, hogy a kételes alattvalói jóhiszeműségtől eltántorodott magyar apák fiait fejthajtó békés osztrák polgárokká váljanak.

Előrelátó, gondos figyelemmel őrködött afelett, hogy azok fogékony szívét-lelkét az apák kárhóztos ideáival holmi „rebellis” természetű magyar tanárok meg ne mételezzék.

Ezen böles atyai gondoskodásnak köszönhettem én is, jobban mondva, örvendezhettünk mindnyájan, kik akkoriban diákok voltunk, hogy mind egytől-egyig érdemes német, morva, cseh tanárokkal lettünk megáldva; kik, hogy a felsőbb helyről nyert tapintatos ujjmutatásnak annál bizonyosabban megfelelhessenek, még azt a jótéteményt is kieszközlítették számunkra, hogy a bárbár nyelvünk helyett, a nemes Teutonok ékesszólású idiomáin valánk kötelesek — kivétel nélkül — mindenféle leczkét megtanulni.

Milyen nagybecsű előzékenység volt ez nekünk!

A helyett, hogy primitív anyanyelvünkön sajátítottunk volna el az előadott ismereteket s azokat — természetesen — megértve egymás közt megvi-

tathattuk, szellemünket velük a jövő viszontagságos esetekre finomokká, lehetőleg világos és gyors fel-fogásuakká tehetjük volna, Ármin ékes nyelvén — anélkül, hogy csaknem kizárólag mindnyájan megzavartuk volna fejünket az előnkbe adott tantárgy értelmével, mechanizmo bemaagoltuk leczkénket betűszerint s a többivel semmit se törődünk — bölesen megnyugodva azon, hogy tanáraink bizonyosan jól értik azt mind, mit feladnak nekünk tanulni.

Vigan voltunk hát folytonosan; a tudományok sokfélesége, rohamos fejlődése semmit sem változtatott „jóérmű” nevelésünkön; játékaikat is nyugott lélekkel folytathattuk, mert jólelkű tanáraink arra is ügyeltek, hogy afféle „katonásdi”, „tornászat” stb. játékok, melyekkel lelkünk s testünk bizonyos izgató, vagy éppen káros befolyást gyakorolhattunk volna, ne vonjanak el a csendes labdázás vagy sárkány-eresztés élvezetétől.

Még a labdázásnál is a botokat, mint testi ép-ségünkre könnyen sérelmes vonatkozással lehető eszközöket, atyai gondossággal eltiltották.

A szől- vagy gummi-labdához nem kell bot, s szelid, jámbor tanulóknak nem való egyéb; botokkal jónévelésű ifjak nem járnak.

Ennyire ügyeltek ránk kedves, barátságos professzoraink; s ezt nem csak az iskolában s játszóhelyeinken tették, de nálunk, otthon is körülnéztek olykor-olykor; vizsgaszemekkel megfigyelték, hogy vajjon szülőink közelében nem vagyunk-e bizonyos haszontalan ábrándok oklatan, jövőnkre igen káros hatásának kitéve?

Az igaz, hogy öregjeink ilyenkor rendkívül szótalanok, csaknem komorak voltak mindig. De, hát akkor valami járványoszerű zsiabadszág uralkodott minden emberen nálunk s ez nem tűnt fel senkinek.

Hogy miért, azt nem tudom. Bennünket süldődiákokat az nem ártalt egy esepet se.

Hogy nem lehetett vadászni fegyverrel, mert azokat a hatóság elszedte; hogy dohányt nem volt szabad termesztetni, a finánezok nagyon megbüntették érte az embert; s még tudj! Isten mi minden haszontalanság volt tilos, azokért nem volt érdemes busulni — még jó volt a puskák elszedése, mert azokból könnyen szerencsétlenség származhatik. A dohánytilalomnak éppen örültünk, mert a papusálás mindig az asszonyok és gyermekek dolga volt, tehát erre az unalmas — a tollfosztással vetekedő — munkára többet nem kellett gondolkodni.

Ezeknek a jó tanároknak egyike világi ember létére nőlen maradt, mert ifjúkorában valahol Styriában vagy Karinthiában — biz! én tisztán nem emlékszem már hol, szerzetes volt s miután vallását nem hagyta el, nem házasodhatott meg.

Ezért kárpótolta ő magát egyébbel. No, de várjunk sorára; előbb elmondom, hogy miért kellett a zárdából eljönni.

Az nem az ő hibája volt; nem szerette ő a muzsikát, de ő arról nem tehetett, hogy nem csak nem szerette, de halálosan gyűlölte, mert azt nem Liszt, vagy Rubinstein zongorája, vagy Vieuxtemps, vagy Sarasate hegedűje miatt gyűlölte meg, de fá-tuma különös módon juttatá oda.

Azon időben, mikor még barát volt, a tőszomszédjában lakott egy hubista, ki a mellett, hogy napestig kezdő, apró diákokat tanított hegedülni, jódarabig még bonbárdját is recsegtette, hogy este a színház orkesztrumában rendes nótáját hiba nélkül elfuhassa.

Lévén ő aktuális és valóságos „Hoftheater-musik-Bombardist.”

Bombardoszóló és hegedű-gyakorlatok!

Öh Jeminé — sohajtott fel a vén professzor —

Tanügy.

Helyes-e a jutalmazás a népiskolában?

Írta és a közlőjársi tanítói köri gyűlésen felolvasta Kiss Jenő a k. j. t. kör elnöke.

(Folytatás.)

a) Jutalmazás fogalma.

Jutalom alatt értjük azt az elismerésben, vagy értékbenn nyilvánuló kifejezést, illetőleg adományt, amelyel valakinek érdemét, értékét, munkásságát, nagy szorgalmát, közjólétre irányuló törekvését vagy irántunk tanúsított különleges jóindulatát óhajtjuk méltányolni. (A jutalmazásnak ez utóbbi két pontja kívül esik az iskolai élet keretén.)

A jutalmazás mindig elismerés, kitüntetés számába megy s a jutalmazottnak az iskolai életben jól eső érzést szül s ha jó helyt volt alkalmazva, az illetőt mindig fokozódó tevékenységre sarkalja s a mellette álló tanulókat hasonló jutalmazásra méltó törekvésekre indítja.

Ennyit a jutalom fogalmáról.

b) Lehet-e a jutalmazás a nevelés hasznos eszköze.

Hogy mennyire és mikor lehet a jutalmazás a nevelés hasznos eszköze, azt bátor lesznek egy kissé bővebben taglalni.

Ha serdülő gyermek munkásságát megfigyeljük, azt tapasztaljuk, hogy működésének többféle rugója van. Ezen rugók, sarkaló elemek két főcsoportba sorozhatók, u. m. alsóbb és felsőbb rendűek, önzők és rokonszenvesek.

A gyermek öröme vágyik, erre sarkalja természetesen állati vágya. Az éhség lecsillapítása, játékszási ingere, rombolási törekvés stb. nem hagyják nyugodni. A természetesi vágyak teljesítése, ha nagyon is előtérbe lépnek, megsértik a művelt társadalmi felfogást, a tisztesség és jog korlátait.

A nevelés feladata a gyermek állatias cselekedeteit korlátozni, irányítani.

Tehát, a mint tapasztaljuk, a cselekvés első motivumai, rugói az egyes phisikai természetéből erednek s csak is a lelki műveltségnek a lélekben való tért hódításával magasabb, nemesebb vágyakkal lehet ellensúlyozni.

A gyermeki természetben rejlik, hogy a ránéve kellemes érzésekről való lemondást csupán a lelkiismeret szavára nem apegetálja.

A játékban, az ingyenczkedésben s más termé-

szetes vágyaiból folyó kellemes, jó érzésekért kárpótlást követel. Egész természetes dolog, ha a gyermeket, a mikor a mi kívánságunkhoz mért eselekedetekre ráhajtjuk, hogy a játékban stb.-ben addig élveztesse a jókért némi kárpótlást nyújtunk; egy alma, dió stb. erre elég jó szolgálatot tesz.

Igaz, már a népiskolában ilyen édesgetésnek, a hasznos munkára ilyen alakban való rásegítésnek nincs helye. Rá kell vezetni a gyereket arra, hogy ha kötelességét stb. végzi, akkor csak is az önmagáért érdekelte biztosítja, ezzel csak magának tesz jót.

Ugy, de a zsenge gyermekkor átfejlődése nem megy olyan egyszerűre. A gyermeket a tanulói élet első éveiben az érzéki jó iránt való gyönyör foglalja el. S vajjon nem méltányos-e, ha addig minden jó eselekedeteiért kapott egy pipót, egy dudát vagy isten tudja mit, most egy évi szorgalmas munkája jutalmul kapjon egy piros könyvet.

Csak idézzük vissza a gyermekkorunk álmaiból: vajjon kifejlődött volna-e egyéni jellemünk, önbecsiségünk, önmagunkkal való megelégedésünk, ha jót teszünk, ha abban a korban soha se méltányolták volna fáradságos törekvéseinket.

Rá kell, igen, vezetni a gyermeket, hogy a jutalmat saját eljárásai után a lelkiismeretök tisztaságában keressék és találják meg, de az igazi szorgalmat, példás magaviseletet, mint a nagy többség által követendő példát, tovább serkentés végett szóval és érvén anyagi jutalmazásunk kell.

Igen, így a jutalmazás a nevelés hasznos eszközévé válik; mert, ha jogosult az iskolai életben nevelési szempontból a büntetés, nem lehet ezt megtagadni a jutalmazástól sem.

Természetes, a mint a büntetésnek nem a maga helyén való alkalmazása káros a gyermek egyéni kifejlődésére, ugyanez áll a jutalmazásra is. Most lássuk:

c) Melyek azok az indokok, melyek a jutalmazás ellen felhozhatók.

Magam is tudnék eseteket felhozni, hol a gyermeket dicséret, nem érdemeinek való felsorolása által a szülők korán önhitté, elbizakodottá tették. Szépség, a gyermek ügyessége, leleményességének, pajkosságainak dicséretése s a dicsériadártnak a szüleijében való felszínen tartása a leendő férfira végzetes következményekkel szokott járni. Az iskolai életben ott látjuk a jutalmazás káros jótékát szintén, hol érdekelte nagyobb urak gyermekeit érdemtelenül tünteti ki, a szülőkre való tekintettel, a tanító. Hogy az ily eljárás legtöbbet árt a kitüntetettnek, az bizonyos, de felkelti az irigység érzését tanuló társaiban is. Az érdemtelenül kitüntetéshez mérve erőket, a jobbknak törekvését megzavarja, ebben s hasonló esetekben nem a jutalmazás ténye ítélendő el, hanem egyszerűen az eljárás.

Felvethetjük azt a feltevést is, hogy a jutalmazás káros, mert a gyermek a jutalom elnyerését tekintve végezőjével s azt a felfogást érlelheti meg nála, hogy nem önmagának neveltetik, hanem díjazandó munkát végez. S az ilyen gyermekből nem jellemes, öntudatos a jutalmat saját lelkiismeretekben kereső emberek, hanem hitvány bérenczek lesznek.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

— **Szülők figyelmébe.** Rég ismert igazság, hogy a világ ismerete egyaránt műveli a kedélyt és a szellemet s hogy igazán művelt ember a világ ismerete nélkül alig képzelhető el. Minden szülő tehát bizonyára örömmel fogja megragadni az alkalmat, hogy gyermekének olvasó pénzért olyan ajándékot vegyen, melyből a világot kellemesen szórakozva és mégis híven megismerheti. Ezt a feladatot fényesen oldja meg a „Röptében a Nagyvilág körül” című amerikai diszmű, melynek magyar kiadását Timár Szaniszló ismert tárczaíró rendezte sajtó alá s melyet az Egyetértés kiadóhivatala becsát forgalomba. E diszmű összesen 16 füzetben 256 fényképet fog tartalmazni a világ minden tájáról. Mindenik egyegy eredeti fényképfelvétel a világ legszebb helyeiről. Falvak és városok, hegységek és síkságok, folyók és tengerek, sziklás bergek és víz-zuhatok, jégborította Gletscher-ormok és forró vizet okádó

Geizerek, valamint az építészet, festészet és szobrászat műemkei vannak e képsorozatban egy-egy rövid, de életteli és érdekes magyarázó szöveggel, élethű fényképfelvételekben ismertetve. Minden füzet 16 fényképet tartalmaz s vidékre való küldéssel együtt nem kerül többé 35 kr-nál. Az egész mű (16 füzet) előfizetési ára 5 frt 60 kr. Az előfizetési pénzek az Egyetértés kiadóhivatalában Budapestre küldendők. Eddig a műből 6 füzet jelent meg. A 6-ik füzet a következő egész oldalas fényképmásolatokat tartalmazza: A börze Párisban. — Haddon Hall, Angolország. — A börze Brüsszelben. — A „Tower of London”. — A hamburgi kikötő, Németország. — A sixtusi kápolna, Vatikán Róma. — Genf Svájc. — A forum, Róma. — Abbotsford, Skóthón. — A mahmudiyah csatorna, Egyiptom. — Népker és The-seum, Bécs. — Konstantinápoly és a Bosporus, Törökország. — A Ponte-Vechio, Firenze, Olaszország. — Brassó, Magyarország, Erdély. — „Cliffe-House és Seal-Rocks, aranykapu, California.

— **Millenniumi történet.** Az „Athenaeum” r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tíz kötetes nagy munkából (millenniumi kiadás) most került könyvpiaçra a 31. füzet, mely a második kötet folytatását képezi és a 32. füzet, melylyel meg a harmadik kötet megkezdődik. A kiadó r. társulat ugyanis úgy intézkedett, hogy ezután váltakozva, a második és a harmadik kötet folytatatólagos füzetét fogják megkapni a nagy munka előfizetői. Ez az intézkedés pedig annyival is inkább észszerű, mert ez a harmadik kötet teljesen önálló az előbbi kötetétől, mely az Árpádok korát festi, míg ez a harmadik kötet Pör Antal kiváló történetírónk tollából „Az Anjouk korát” tárgyalja, mely egészen új világot, mondhatni európaiságot, finomabb műveltséget hozott hazánkba, a külföldi udvarokkal való közeli rokonság révén. Ennek a 32. füzetnek pompás műmelléklete is erre utal, mely Brozik V.-nek híres festménye után „V. László követi leányánzóban VII. Károly francia király udvaránál” tünteti fel, mindjárt a másik műmelléklet pedig a magyar fegyverek dicsőségét hirdeti, a máriazelli templom portálján levő dombormű után „Nagy Lajos diadalát a törökök felett és a máriazelli templom alapítását” ábrázolja. A füzet aztán tele van az Anjou-korszakra, nevezetesen pedig Róbert Károly uralkodására vonatkozó történelmi emlékek képeivel. De vissza kell még térnünk a 31. füzetre, melynek mindjárt színes műmelléklete okvetlenül felhívja figyelmünket. Ez Than Mórnak a nemzeti muzeum képtárában levő országos híri festményének sikerült másolata, melynek címe „Kun László és Habsburgi Rudolf találkozása a morva-mezői csatánál”. A füzetben pedig a II. Géza alatti orosz és görög háborúk, majd III. Béla uralkodásának, családi összeköttetésének, az ország és a király pénzügyi és gazdasági viszonyainak leírását találjuk számos szöveggel illusztrálva, melyek közül legszebbek a párisi nemzeti könyvtár miniatúrája után a „Görög császár és családja” és a Szent Hedvig-legendából „Bertold meráni herceg és családja.” Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetési ár negyedévre (12 füzet) 1 frt 60 kr., félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Az előfizetők minden szombaton új füzetet kapnak.

Színház.

Színházi reminiscenciák.

Füredi színigazgató ur, ki mindenki előtt ismerős alak s ki oly szerencsés csillagzat alatt kezdte közdivasárhelyi pályafutását: érzékeny bucsut véve a nagyérdemű közönségtől, Kovácsnára zónázott, hogy ott vagy hűsöljön, vagy pedig még többet izzadjon, mint mi nálunk. Különböző ezt majd megmutatja a következők!? Közönségünk is — már csak a szállás- és koszt adó része s talán a színházi fodrász is! — nagyon érzékeny bucsut vett a távozó igazgatótól s a színházi podgyász iránti hő ragaszkodásból kifolyólag kikísérte őt egészen a vasúti állomásig. Szóval megkapó és elkapó — vagyis színházi nyelven pozitív és negatív bucsu-jelenetek játszódtak le. Szállítmányának értékesebb részét vagyis kardaloknál jobbik részét azonban — nem tudni mi okból — nálunk felejtette! Eleintem azt hittük, hogy valami világra szóló sztrájk van készülben és rettegünk a következményektől; ké-

s ezeket naponta végig hallgatni, kivált nyárran, mikor minden ablak nyitva; soha ki nem kerülhetni, se a ezellában, se a klastrom kertjében; azok által szakadatlanul üldöztetni mindenütt; ha az egyik végezte, kezdte a másik ugyanazt. S ez így folyt nap-nap után szünetlenül; mint a rossz lelkiismeretet a büntudat, vagy a gyávát sötétben a kísértet, úgy követte őtet is mindenfelé a lelkéből utált czineczogás és trombitaszó.

Valóban, hogy ezen torturát valaki békétéréssel kiállja, vas fidegeinek kell lenni, vagy teljesen süketnek.

Elkeseredésében sokszor földhöz esapta breviáriumát s elment hazulról messze, ki a mezőre; de hát örökké csak nem kerülhetette ezelláját s ha visszatért, a pokoli hangok miatt se írni, se olvasni, se imádkozni — még aludni se tudott soha.

Hiába panaszkodt a priornak, vagy a tanácsban a városi hatóságnál, nem ért semmit. Mindenütt avval fizették ki, hogy becsületes kenyérkeresetében korlátozni senkit nem lehet.

Ez valóban infernalis helyzet és állapot volt. No, hát úgy segített magán, hogy a klastromból kilépett, kivetkőzött és beállott nevelőnek. Később kinevezték hozzá tanárnak.

Ezt elmondogatta nekünk — mikor már értettünk úgy, a hogy a nyelven — több versben; — minek is való — fakadt ki olyankor beszéd közben — az az ostoba klimperezés, czineczogás, hisz alig lesz csak az ezredikből híres zenész, virtuóz s az is, már gyermekkorában kiválik, mint Haydn, Liszt, a többi csak vesztegetés, időpazarlás s a szomszédok kétségbeesésig való zaklatása.

Még a kutya is megugatja és nyihogva, szükkölve iparkodik előle elbujni.

(Vége köv.)

sőbb örültünk, hogy interregnum alakult, melynek visszaradott tőredéke kellemes előadásaival holt sazonunkat feltámadással fogja varázsolni; és ó Egék! később annak is be kellett bizonyulni, hogy mindkét feltovésunkben horribilisen esalódtunk. Különben Füredi úr jóindulatából esalódtunk mi sok mindenben és ennek köszönhetjük, hogy ez újabb esalódásunk nem ejtett in infinitum kétségbe, mert annyira trainiroztuk lelkeinket, hogy azokon még a legesontosodottabb színházi nyelvek (pedig ez nagy for) sem fognak!

A mint előbb említettük, a társulat meglehetősen kedvező viszonyok között kezdette meg szereplését városunkban, s a kedvező viszonyok mindvégig ilyenek maradtak volna, de a kellemes harmoniát dissonaneziává változtatták holmi kellemetlenségek, surlódások s más egyebek, melyek a közönség közé kiszivárogtak, s a melyekből kifejlődött a később nagyon is érezhetővé vált részvétlenségi kánikula.

A mult évben Monorinak koránt sem mentigye dolga, s ő mégis méltányosan fizette tagjait, fizette fizetni valót, békésen vált meg városunktól a nélkül, hogy bárminemű utánvétet hagyott volna magán, mert ő nem tartozott azon igazgatók közé, kik éhez és a hitelt nélkülöző tagjaiknak nem tudnak egy liter krumplira való pénzt adni, mikor saját maguk tízes banknótákat ferbliznek el! Ezek különben a dírekező ügyei s azért nem fejtegetjük tovább, annyit azonban mégis mondhatunk, hogy senkinek sem szabad akkorára mérni a méltányosságot és igazságot, mekkorára ő akarja, mert nem elég, ha az Isten látja a veséket és néha a gyomrot is, mi a szegény színésznel oly gyakran üresen marad, hanem a többivel is gondolni kell.

Régebben, mikor a magyar színészet még eszemű korát élte, az igazgató csak annyiban volt nagyobb ur mint a többi, mert az övé volt a felhő, a menydörgő masina és mindennemű kulissza; hanem különben csak azt ette, a mit a többi, s ha a többi koplalt: ő is egyaránt segített nokik. Akkor könnytelenek voltak néhány tojásért s egy zsák burgonyáért eljátszani egy keserves drámát, melyben a színész nem attól félt, hogy meghal, hanem hogy megint felébred s akkor nagy kérdés, lesz-e vasesőrára való? Mégis megélték sokkal nagyobb békében és barátságban, mint most, pedig akkor nem 800—1000 frtos bérlettel biztosította a publikum a színészek existenciáját, hanem csak egy tarisznyában, szűr-ujjában és bunda alatt lögatta a bemeneti díjat, mely bizony silánynak elég silány volt, de nagyon sokkal jobb volt a semminél.

A társulattal s annak képességeivel, valamint készségével tökéletesen meg voltunk elégedve, produkáltak kitűnő előadásokat, de produkáltak a szó szoros értelmében véve komiszakat is. Voltak úgy a női, mint férfi tagok között kitűnők, kapacitások, de voltak gyengék is, talán ráadásnak! De a gyengékből még mindig lehetnek használható színészek jó dírekező alatt, jó szereposztásban, különösen, ha kellő szorgalmuk van hozzá.

És most az eltávozott direktorral mi is felohajtunk: bárha jövőben is ismert jóindulatában és támogatásában részesitené a közönség Füredi társulatát, ha itt nem, talán egyebütt!!!

Ujdonságok.

— **Hatalozás.** Özv. Szabó Jánosné néhai Dárkó Rebeka 1848—49. honvéd hadnagy özvegy júl. 29-én, életének 66-ik évében elhunyt. Legyen nyugalma esendés!

— **A forrongó ország.** Belgrádban olyan hírek keringenek, melyek szerint Szófiában és több más helységben komoly tüntetések voltak Ferdinánd fejedelem és a Sztoliov-kormány ellen. Arról beszélnek, hogy sok helyütt forradalmi mozgalmak vehetők észre. E híreket eddig hivatalosan még nem erősítették meg.

— **Bravur lövés.** Pócsa Ferencz dálnoki kőjegyző, ki különben kitűnőbb vadászaink egyike, tegnap a dálnoki „Kárbahágó” nevű határon a buza vetések között egy hatalmas vad koczát — mely a mérlegen 238 kilogrammot nyomott — terített le egy lövéssel. Gratulálunk a ritka zsákmányhoz.

— **Kutya helyett a gazda.** Gyűd községben veszett kutya kóborolt, a mely több kutyát megmar. A mezőőröknek erre meghagyták, hogy a meg nem kötött kutyákat löjék le. Az egyik mezőőr Mátyás

erdőkerülő kutyájára lőtt, de a kutya helyett a mellette levő gazdáját találta, kinek a karjába, meg az oldalába furdott a sörét. A siklósi kórházba szállították.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi- és iparkamarától vett értesítés szerint,** a marosvásárhelyi kir. itélő tábla, kir. törvényszék, járásbíró és kir. ügyészség hivatalos, illetve fogház helyiségeinek fűtésére, az 1896. évre összesen 891.02 köbméter száraz hasábos bűk vagy gyertyánfa szükségeltetvén, annak biztosítására folyó évi szeptember hó 19-ik napja délelőtt 10 órára árlejtés tűzetik ki; az árlejtés a marosvásárhelyi kir. itélő-táblai elnöki irodában fog megtartatni. Az árlejtők 150 frt, azaz egyszázötven forint bánatpénzt tartoznak az árlejtés-kor előre az árlejtő biztos kezébe letenni. Az árlejtési feltételek a kir. itélő-táblai elnöki irodában megtekinthetők.

Mezőgazdasági közlemény.

A gabona megdőléséről.

Nagyon gyakran előforduló baj a gabonafélék megdőlése, amely tudvalevőleg sokszor igen tetemes veszteségeket von maga után s erősen megcsapantja a termés-kilátásokat.

Hogy ezen bajon segíthessünk, vagy legalább annak káros következményeit minél inkább kisebbsítsük, szükséges először is az okával tisztába jönni, hogy mi is idézi hát ezen jelenséget voltaképen elő?

A megdőlésnek tehát, röviden megmondva, közvetlen oka az, hogy a gabona szára nem keményedik meg kellőképp, a szár-izek pedig nagyon hosszúra nőnek, minél fogva a gabona szára olyan gyöngös hajlékony lesz, hogy nem bírja meg a levéltet és kalász terhét, hanem ezek súlya alatt meghajlik, vagyis a mint mondani szokták: megdől.

Ez a valódi ok, nem pedig, amit elég gyakran hallani, hogy t. i. csekély volt a szántás, nem birt a gabona gyökérzete jó mélyen szétterülni a talajban, nem birt kellőleg megkapaszkodni s ezért kellett megdőlnie. Pedig, hogy ezen vélemény alaptalan, csak épen meg kell nézni egy megdült gabona táblát s látni fogjuk, hogy nem a gyökérzet van ott kifordulva a földből s nem azért fekszik a növény, hanem igenis, a száraz vannak meghajolva.

Annak pedig, hogy miért lesz gyöngös a növény szára, miért fejlődnek kelleténél hosszabbra a szár-izek, az okai a következők: a tulságos sűrűség, a hibás vetőmag, a rendkívül buja növekedés s a talaj foszfor tartalmának aránylagos elégtelensége a gazdag légeny tartalomhoz képest.

A tulságos sűrűség azért mozdítja elő a megdölést, mert a nagyon sűrű állás miatt a nap sugarai nem hatolhatnak be a szárazokhoz, tehát azok nem fásulhatnak, nem szilárdulhatnak meg, hanem gyöngék, puhák, könnyen hajlók lesznek, akárcsak a pinceszében vagy egyéb árnyékos, homályos helyen felnőtt növényi szár. De a szár-izek hosszúra nyulásának is ugyanez az oka; nevezetesen a növény igyekszik a világosság, a napfény felé feltörni, fölnyulni, még pedig rohamosan, mint ezt a pinceszében kicsirázó burgonyánál is látjuk, mely olykor roppant hosszú szárazakat ereszt a világosság felé. A gabona-szár is így tesz tehát, minden erővel gyorsan igyekszik az árnyékból, a homályból kitörni, miközben szár-izei igen hosszukká képződnek, anélkül mindazonáltal, hogy a növény célját érte, mert hiszen a szomszédos növények is ugyanezek erre törekcsenek, szintén szeretnének az árnyékból kiszabadulni, tehát mindnyájan lépést tartanak egymással a növényben, aminek természetes következtése az, hogy valamennyien továbbra is az árnyékban maradnak, s száraiak nem fásodhatván meg, mivel szár-izeik is hosszuk lettek, csak annál jobban megdőlnek.

A rendkívül buja és gyors növekedés is, körülbelül ilyen formán idézi elő a megdölést. Hanevezetesen a talaj gazdag, az időjárás kedvező, bő esőzések járnak, rendkívül erővel megindul a növekedés, úgy, hogy a szárazoknak idejük sincs megfásulni, a levelek pedig nagyon szélesre, hosszúra fejlődve, olyan sűrű szövénnyt képeznek, hogy azon a nap sugarai keresztül nem hatolhatnak, az szárazhoz nem juthatnak, minél fogva azok már csak emiatt is gyöngék, könnyen meghajlók lesznek s könnyen

beáll a megdőlés, amit különben az esős időjárás azáltal is nagyon elősegít, hogy a víz a levelekre tapadván, még nagyobb terhet kell a szárazoknak emelni. Ha még szél is járul hozzá, akkor az ezáltal megdöntött gabona nem bír többé fölemelkedni a fekvő helyzetből, míg a ruganyos, jól megfásult száru gabonánál először láthatjuk, hogy ha az eső és szél megdönti is, nemsokára megint fölegyenesedik az magától.

Elősegíti a megdölési hajlandóságot az is, ha hitvány, hibás magot vetünk. Igen, mert az ilyen magból származó növénynek a szára sem lesz kellő erősségű s ha kedvező helyzetben és jó időjárás mellett hosszúra felnő is, de a megdőlésre mindig hajlandóbb lesz, mint az egészséges magból kelt erőteljes növény. S tényleg, egyenlő körülmények közt mindig hamarabb meg fog a hitvány magból kelt vetés dőlni, mintha vetésre nehéz, kifogástalan jó-ságu magot használtunk.

Egyike még a megdölés legnevezetesebb okainak, a foszfortartalom aránylagos csekélysége a légeny-tartalomhoz képest.

Az istálló-trágyában aránytalanul sok a légeny-tartalom a foszfortartalomhoz képest, tehát ezzel trágyázva, természetes, hogy a talajban is ilyen hibás arányban lesznek a tápanyagok megoszolva. Már pedig a légeny-tartalom a gyors buza fejlődését segíti elő, de erőt nem ad a szárnak. Ha a foszfortartalom is elég bőven volna a talajban, akkor ez kiegyenlítené a nagy légeny-tartalom kedvezőtlen hatását, mert az is tény, hogy a foszfortartalom erősítőleg hat a gabona szárára s a hol ezen tápanyag elég bőven van, ott a szár sokkal ruganyosabb és szilárdabb lesz s hasonlíthatatlanul jobban ellentáll a megdőlésnek, mint amúgy.

Hogy tehát a megdölést lehetőleg elkerüljük vagy annak esélyeit csökkentjük, megfontolva az elmondottakat, először is kerüljük a tulságos sűrű vetést, ami máskülönb is bátrányos és igyekezzünk csakis sorvetőgéppel vetni. Mert a sorvetés közé sokkal jobban behatol a napsugár és a világosság, tehát biztosabban megfásulnak a száraz, mint a szórítottól. Másodszor vesszünk mindig nehéz, kifogástalan magot, miáltal — eltekintve egyéb előnyöktől — a megdőlés esélyei ismét kisebbek lesznek. Harmadszor pedig az istállótrágyán kívül juttassunk a talajnak foszfortartalmat is, szuperfoszfát vagy Thomas-salak alakjában, miáltal nemcsak sokkal biztosabban leszünk a megdőlés veszélyétől, hanem nagyobb termésre is számíthatunk.

Szerkesztői üzenet.

Egy dal miatt. Jóni fog.

Hirdetések.

Foulard-selymet 60 krtól
3 frt 35 krig méterenkint — japáni, chinai, s. a. t. a. legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes. Henneberg selymet 35 krtól 14 frt 65 krt méterenkint sima, esikos, koczázott, mintázottakat damasztot s. a. t. (mintegy 240 különböző minőségben) és 2000 szín és mintázzal s. a. t. postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat küld postafordultával: Henneberg G. (es. k. udvariszállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros. bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek.

BÉRBEADÁS.

Előpatakon a sétatérén, az úgynevezett

Antos János-féle

vendéglő-helyiség

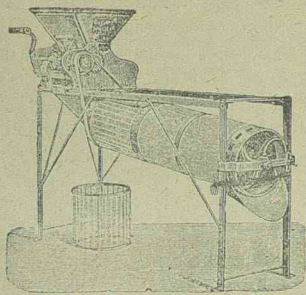
folyó évi szeptember 29-től egy vagy több évre bérbe kiadó. Közelebbi felvilágosítás szereshető Kökössi Árpádnál Sepsiszentgyörgyön.

3—3. (107)

STAHEL és LENNER Budapest,

Trieur- és lemez-lyukasztó-gyár.

Gyár: Katona József-utca 9. sz., Margithid és nyugoti pályaudvar közt.

Ajánljuk az általunk gyártott legjobb minőségű:

Trieurök: a konkoly és búkkönynek a buza, árpa vagy rozs közül kiválasztására.

Trieurök: a zabnak vagy árpának a buza közül és a gömbölyű magvak kiválasztására.

Lencsetisztító és osztályozó-Trieurök: az árpa kiválasztására és a lenese osztályozására.

Osztályozó-Trieurök.

Szabadalmazott Trieur és osztályozógépek minden gabonafaj tisztítására és tetszés szerinti osztályozására. — Elvállalunk Gutjahr és Müller, illetve Mayer rendszerű trieurök csekély költséggel, a trieur beküldése mellett, ezen szabadalmazott trieurökké átalakítását.

Malom-Trieurhengerek vagy burkolatai, **lyukasztott vagy hasított lemezek** tetszés szerinti anyagban ipari vagy gazdasági célokra.

Arégyzések vagy mintakönyvek ingyen s bérmentve küldetnek.

9—10

A brassói portland-czement-gyár

Brassó (Erdély) ajánlja legkitünőbb

PORTLAND-CZEMENTJÉT

felelősség mellett folyton egyenlő és teljesen megbízható minőségben, bármely vasuti állomáshoz szállítva, a legolcsóbb árban.

Kézdi-Vásárhelyt kapható **K. Csiszár József** urnál. Seps-Szentgyörgyön **Ferencz Lajos, Császár Sándor és Császár Gyula** uraknál.

30 39—40

Alólírott tisztelettel ajánlom a nagyérdemű közönség becses figyelmébe a helyi piacon már

3 év óta fennálló

ÓRÁS ÜZLETEMET.

Továbbá értesítem még, hogy mint szakértő elektro-technikus, háztávírók szálloda távbeszélők és villamhárítokat, szóval minden eszaktávirógó munkát elvállalok, mintán az első magyar villamos műtani gyáriban alkalmazva voltam s így ezekhez alaposan értek.

Elvállalom toronyórák javítását s ujonnan való felállítását, miután a világelső gyáraival összeköttetésben vagyok.

Teljes tisztelettel:

Zeidner Lajos,

műórás és villamos műszaki berendező

70 6—6.

M. kir. államvasutak.

Érvényes 1895. május 1-től.

MENETREND.

PREDEÁL—NAGYVÁRAD.

Keleti vonal.

Érvényes 1895. május 1-től.

Állomások	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat	Állomások	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	regg. 5.08 este 7.43	d. u. 2.45	Medgyes	ind. regg. 10.55 éjjel 12.46		
Botfalva	"	5.39 8.07		Kis-Kapus (vend., elág. Szab. felé) (érk. ind.)	11.14 1.00		
Földvár	"	5.58 8.23		Tövis (vend., elágazás Arad felé) (érk. ind.)	11.29 1.18		
Mogyorós	"	6.17 8.43		Nagy-Enyed	d. u. 1.10 2.49 este 7.59		
Apáca	"	6.36 8.57		Kocsárd (vend., elágazás Maros-felé) (érk. ind.)	1.45 3.42		8.06
Köpecz	"	6.55 9.16		Vásárhely felé	2.11 4.03		
Agostonfalva	"	7.02 9.22		Gyéres (elágazás Torda felé) (érk. ind.)	2.56 4.37		
Alsó-Rákos	"	7.19 9.38		Kolozsvár (vendéglő)	3.06 4.41		
Homoród	"	7.45 10.02		Nagy-Várad (vendéglő)	3.43 5.15		
Kacsa	"	8.02 10.15		Budapest	3.53 5.21		
Bene	"	8.23 10.36			este 6.14 regg. 6.45	10.45	
Erked	"	8.43 10.51			este 6.14 regg. 7.00	11.01	
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	"	9.12 11.16			10.44 11.17	2.19	
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	9.13 11.32			11.04 d. u. 11.32	2.26	
		9.35 11.39			regg. 7.00 este 6.20 regg. 7.25		

Expres-vonat Brassóból ind. 10 óra 19 p. este, Budapestre érke. Aradon át 10 perczkor.

Kézdi-Vásárhely—brassói vasut.

Kézdi-Vásárhely	indul reggel 4.00 délelőtt 10.25 délután 2.37	Brassó	ind. reggel 5.20 reggel 8.50 délután 3.05
Imecsfalva	4.17 10.38 2.54	Szász-Hermány	5.35 9.09 3.24
Páva-Zabola	4.34 10.51 3.11	Prázmár	5.53 9.33 3.48
Kovácsna	4.55 11.08 3.43	Kökös	6.04 9.46 4.01
Barátos	5.18 11.24 4.08	Uzon	6.15 10.06 4.21
Nagy-Borosnyó	5.35 11.38 4.27	Kilyén	6.27 10.21 4.36
Eresztvény	5.55 11.55 4.48	Sepsi-Szentgyörgy	6.45 10.49 5.14
Sepsi-Szentgyörgy	6.36 p. u. 12.25 5.28	Eresztvény	7.07 11.17 5.42
Kilyén	6.46 12.33 5.38	Nagy-Borosnyó	7.24 11.47 6.09
Uzon	7.02 12.46 5.54	Barátos	7.45 12.16 6.38
Kökös	7.15 12.56 6.07	Kovácsna	8.08 12.42 7.08
Prázmár	7.42 1.16 6.34	Páva-Zabola	8.19 1.01 7.21
Szász-Hermány	8.02 1.32 6.54	Imecsfalva	8.31 1.19 7.36
Brassó	8.20 1.46 7.12	Kézdi-Vásárhely	8.45 1.37 este 7.54

Ny. Ifj. Jancsó Mózes-nél Kézdi-Vásárhelytől